

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. IV. An Essentia & Existentia ratione distinguantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

guendas; sicut ob similem separabilitatem distinguitur vbiatio & duratio à re vbiatà & durantē, ex hac verò separabilitate non sequuntur absurdas quæ suprà inferebantur. Sed contrà, quia adhuc manet tota difficultas: rogo enim, an quoties mutatur existentia, mutantur actiones productivæ essentia, an non. Si non mutantur, ergo manet conservatio eadem essentia, variatis existentis, ergo essentia, vt condistincta ab existentia, terminat actionem productivam distinctam, quæ ponitur extra causas, ergo etiam vt condistincta ab existentia, existit. Si verò mutantur productiones circa essentiam, ergo quia non manet eadem numero essentia actualis modo quæ antea, quod est contra suppositum. Sequela patet, quia si essentia actualis est eadem modo quæ antea, vt quid debet variari actio terminata ad ipsam essentiam, cum habeat nunc eundem terminum quem antea?

64 Respondebis, quia illa actio terminatur etiam ad existentiam quæ variatur. Sed contrà Primò, quia id repugnat: cum enim in vestra sententia existentia saltem producatur materialiter ab essentia, sit necessarium, vt actio quæ producitur existentia, debeat oriri ab essentia. quod si aliunde ea actio est eadem cum eà quæ ipsa essentia producitur, sequetur rursus, essentiam esse causam actionis primò productivæ sui ipsius, & consequenter esse causam sui, quod à te & ab omnibus merito negatur. Contrà Secundò, quia licet possit per eandem actionem produci essentia & existentia, adhuc illa actio habebit duos terminos verè productos extra causas, & habentes entitates actuales distinctas, & consequenter quilibet, prout condistinctus ab alio, existet, vt suprà arguebamus. Ex quo infertur, non esse necessarium, vt ambo per vnam actionem producantur, præsertim quando vnus permanens est, alius fluidus.

Confirmatur denique argumentum, quia nisi concedatur, duas res verè produci, & duas res verè de nouo esse in rerū naturā, nulla res poterit propriè creari, quia nulla res producetur independentē à subiecto. Si quæ enim, maximè Angelus vel anima rationalis: sed hæc non, quia nec eorum essentia; hæc enim per te propriè non producitur, sed sunt ab æterno: nec existentia, quia hæc pendent à subiecto non minus quàm existentia forma educat in tuā sententia; ergo nulla erit actio creativa, id est producens aliquid independentē à subiecto, quod est contra te, & contra omnes; ergo debes dicere, etiam ipsas essentias, vt condistinctas ab existentia, produci & fieri entia in actu; consequenter etiam, vt condistinctas existere per se ipsas formaliter, vt contendimus. Hæc argumenta ita apertè confirmant hanc sententiam, vt superfluum sit alia multiplicare, & fortè omnia ad prædicta reuocantur.

Eis succumbens Thomista quidā apud Hurtadum §. 43. concedit, res per se ipsas formaliter existere, ne tamen videatur, existentiam distinctam negare, dicit, illam dare postea nescio quod vltimum complementum essentia.

66 Eum fusè ibi reuocat Hurtadus. Ego dico Primò, hunc necessariò eo ipso fateri, argumenta suorum pro eà distinctione nulla esse, quia illa si quid probant, certè illud, non posse ante existentiam distinctam rem esse extra causas. Secundò dico, cum sine vilo fundamento & necessitate

eam entitatem superaddere, idè tamquam impertinentem reiciendam, essentia enim iam sic habens esse extra causas, postea per substantiam, vbiatorem, durationem, &c. sufficienter & adequatè completur, nec alio indiget complemento, quod vocetur existentia.

SECTIO IV.

An Essentia & Existentia ratione distinguantur.

67 **E**rimus hucusque de distinctione reali & modalis essentia ab existentia, iam quærimus, vtrum saltem per rationem inter se distinguantur. Duplicem sensum potest habere hæc difficultas: alius est, vtrum ex parte obiecti (admitto nunc præcisiones obiectivas) correspondeat duæ formalitates, quarum vna sit essentia, alia verò existentia: secundus, vtrum saltem formaliter ab ipsis conceptibus extrinsecè distinguantur, sicut de ente & aliis passionibus dixi suprà.

Circa primum sensum, non defuere recentiores ingeniosi, qui affirmarunt, essentiam ab existentia obiectivè distinguere: imò hanc dixerunt esse sententiam ferè omnium Ecclesiæ Patrum, quam prolixè satis probare conati sunt. Primò ex differentia inter existentiam Dei & creaturarum; Secundò, quia essentia potest concipi sine existentia, vt quando concipio Petram possibilem quin illum concipiam existentem; sed ea possunt obiectivè distinguere, quæ possunt vnum sine alio concipi, vt per se patet, ergo existentia obiectivè distinguitur ab essentia.

Verum in primis hanc non fuisse mentem Ecclesiæ Patrum, inde facillè quisque sibi persuadebit, quia Patres non curarunt de his præcisionibus obiectivis, quæ nisi inter Scholasticos non audiuntur, præsertim cum sine eà præcisione obiectivā rectè assignetur differentia, quam contendebant Patres explicare inter existentiam Dei & creaturarum, quod & aduersarij fateri tenentur; ipsa enim existentia actualis obiectivè correspondens intellectui, differt à Dei existentia in necessitate essendi, (quis id dubitet?) & tamen illa non differt in eo quod obiectivè à suā existentia distinguatur, alias daretur processus in infinitum; ergo sine hac obiectivā præcisione saluanda est differentia creaturæ à Deo, quæ consistit in eo, quod ea vltima formalitas existentia v. g. possit corrumpi vel annihilari, non verò existentia Dei; ad hoc autem non requiritur ea distinctio obiectiva, vt per se patet.

Ex his Secundò refello prædictam sententiam: quia si obiectivè distinguatur essentia ab existentia, sequitur processus in infinitum in ipsis formalitatibus obiectivis, quod tamen nullas admittet. Sequela probatur, quia illa obiectiva formalitas existentia, quæ correspondet vt condistincta à formalitate essentia, est apta ad non existendum, & potest habere duos status, puræ possibilitatis & actualitatis, ergo in illa rursus duæ formalitates distinguuntur, vna quæ sit essentia, alia quæ sit existentia: & de hac rursus redibit idem argumentum vsque in infinitum.

Confirmatur: essentia actualis, quantumcumque actualis concipitur, concipitur existens, quia esse actualis

a actuale formaliter, esse existentis; ergo nec existentia ab essentiâ, nec è contrario possunt obiectivè præcindi. Ratio à priori est, quia essentia possibilis etiam dicit existentiam possibilem, & essentia actualis existentiam actualem. Vnde ex parte essentiæ eo modo quo concipitur, debet correspondere existentia vel possibilis, si concipitur essentia possibilis; vel actualis, si concipitur essentia actualis, ergo non potest vna obiectivè sine aliâ correspondere.

Ad argumentum respondeo faciliè ex dictis, non posse essentiam sine existentia correspondere ex parte obiecti, quia essentia possibilis est existentia possibilis, & essentia actualis existentia actualis; ideoque ostendi supra, non posse scientiam visionis à scientiâ simplicis intelligentiæ ex parte obiecti distingui, sed solum ex parte modi, quatenus vna cognoscit iudicativè & absolute, altera verò apprehensivè & conditionatè: & sicut non cognosco diversam formalitatem obiectivam, quando dico, *Petrus currit*, ab eâ quam dum dico, *si Petrus currit*; ita nec quando concipio Petrum possibilem & existentem: non ergo potest obiectivè essentia ab existentia, aut è contrario cognosci. Et hæc circa primum sensum difficultatis.

Circa secundum, fateor ab existentia essentiam ratione posse distingui: eadem enim formalitas obiectiva, cognita solum conditionatè, dicitur essentia; eadem verò absolute affirmata, dicitur existentia. Vnde à seipsâ distinguitur per diversos actus, sicut in Logicâ dixi distinguui animalitatem à rationalitate, & hominem ab animali rationali. Et hæc est compositio seu distinctio per rationem, quæ communiter docetur esse inter existentiam & essentiam, neque aliam compositionem possumus admittere, cum neque realis nec obiectiva concedenda sit, ut dixi.

Hic à nonnullis alia excogitatur compositio inter essentiam & existentiam, quasi intellectus essentiam, eò quod indifferens est ad existendum & non existendum, apprehendat per modum subiecti, ipsam autem existentiam per modum actus. Sed non placent, quia ipsa existentia sub conceptu existentie apprehenditur indifferens ad existendum & non existendum, ergo illam deberet apprehendere per modum subiecti, & sic in infinitum. Non ergo debet intellectus apprehendere distinctionem ex parte obiecti inter essentiam & existentiam, sed ipsum obiectum reddere formaliter distinctum extrinsecè, dum diverso modo illud idem concipit, iuxta dicta.

Rogabis, vtrum etiam in Deo distinguatur ratione modo prædicto essentia ab existentia. Respondeo distingui: cur enim repugnabit, ut ego concipiam essentiam Dei conditionatè, non eam absolute affirmando? quando enim dico, *si Deus existat*, non sequuntur duo contradictoria, concipio Deum ut possibilem; tunc autem non concipio illum ut existentem, quia per illum actum non affirmo illum existere. Vel cur non potero cognoscere essentiam Dei, quin sciam ex vi illius conceptus, vtrum existat, vel an sit possibilis, imò quoties homini dubitanti Deum esse, proponitur Deus, apprehendit quidem essentiam divinam, non tamen scit an sit possibilis an non. Ob quam rationem dixi in Logicâ Disputat. x. i. posse for-

maliter præcindi rationem substantiæ v. g. à ratione entis.

Addo, eos, qui ponunt eam compositionem rationis, quasi ex subiecto & formâ inter essentiam & existentiam creatam, quos paulò antè reieci, non posse illam admittere in Deo, etiam si esset in creaturis; deficit enim in Deo fundamentum eius compositionis, non enim Deus est indifferens ut sit vel non sit, ideo non potest eius essentia concipi ut subiectum quod per existentiam determinetur tamquam per formam; secus in creaturis. Et hæc de primâ difficultate.

SECTIO V.

Alique difficultates circa Existentiam.

PRIMA, an existentia sit perfectior quàm essentia, an contrâ. Hæc in nostris principiis non habet locum, cum nec obiectivè eas distinguamus; in adversariâ verò eas distinguente, nonnulli dicunt, existentiam esse perfectiorem essentiâ, quia est actus illius, omnis autem actus est perfectior re actuâtâ. Probabilius tamen videtur oppositum, essentiam scilicet esse perfectiorem existentia, quia essentia est primum principium substantiale operationum, essentia v. g. Angeli est intellectualis, volitiva, capax videndi Deum, quod non habet existentia, quæ tantum est conditio ut essentia efficiat has operationes, imò fortè contendunt Thomistæ, eam esse accidentalem. Ad rationem in oppositum, nego omnem actum esse perfectiorem re actuâtâ. etenim subsistentia est actus naturæ Angelicæ, à quâ longè exceditur in perfectione. idem est in vniõne, idem in actibus accidentalibus, cognitionibus, volitionibus, &c. Fateor, secundum quid perfectiorem esse existentiam, quia ponit essentiam extra causas; verum id non sufficit, ut illam excedat absolute, ut patet in actione productivâ Angeli v. g. quæ licet illum ponat extra causas, & in hoc sit perfectior Angelo, absolute tamen imperfectior illo est in omnium sententiâ.

Secunda difficultas, Quas causas habeat existentia. Respondeo faciliè, habere omnino eadem & eodem modo, quas habet essentia, & è contrario. Vnde, si creatur essentia, creabitur & existentia; si essentia pender à subiecto, item pendebit & existentia; si essentia producit à solo Deo, etiam producet & existentia; si verò essentia producat à Deo & causis secundis, ut multæ producuntur, etiam producet earum essentia. Et hinc colliges, formam eo modo esse causam existentie compositi, sicut est causa essentie illius, id est formalem intrinsecam, quod, ut dixi in Physicâ, propriè non est esse causam, sed partem; materia verò erit causa materialis existentie, & essentie compositi, de quo satis in Physicâ.

Tertia difficultas, Quos habeat effectus existentia. Respondeo, habere eosdem omnino quos essentia, quod in nostrâ sententiâ omnino certum est. In contrariâ verò eas distinguente respondeo, existentiam solum esse conditionem ad operandum, sicut est approximatio in causis phycis, & cognitio obiecti in intentionalibus, essentiam verò esse immediatum principium earum operationum.